

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора
з навчальної роботи

« ____ » _____ 20__ року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РИТОРИКА (СПІЧРАЙТІНГ) В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ**

для студентів

галузі знань **0302 Міжнародні відносини**
спеціальності 8.03020401 – Міжнародна інформація

КИЇВ-2013

Робоча програма дисципліни «Риторика (спічрайтинг) в міжнародних відносинах» для студентів *напрямку підготовки 0302 міжнародні відносини, спеціальності 8.03020401 – Міжнародна інформація.*
«12» грудня 2012 року - 21 с.

Розробник: д.соц.н., професор **Романенко Юрій Вікторович**

Робоча програма дисципліни «Риторика (спічрайтинг) в міжнародних відносинах» затверджена на засіданні кафедри міжнародних медіакомунікацій та комунікативних технологій

Протокол №від “....” 20__ року

Завідувач кафедри _____ В.В. Копійка
(підпис)

« ____ » _____ 20__ року

Схвалено науково - методичною комісією Інституту міжнародних відносин

Протокол від « ____ » _____ 20__ року № ____
Голова науково-методичної комісії _____ О.А.Коппель
(підпис)

« ____ » _____ 20__ року

© Ю.В. Романенко, 2013 рік

© _____, 201_ рік

© _____, 201_ рік

ВСТУП

Дисципліна «Риторика (спічрайтинг) в міжнародних відносинах» є професійно-орієнтованою дисципліною освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем "магістр" з *напрямку підготовки – 0302 міжнародні відносини, спеціальності - 8.03020401 – Міжнародна інформація.*

Дана дисципліна входить у **цикл дисциплін за вибором навчального закладу**. Викладається у **третьому семестрі II курсу магістратури в обсязі – 144 год. (4 кредити ECTS)** зокрема: *лекції – 34 год., практичні заняття – 34 год., самостійна робота – 68 год.* У курсі передбачено **2 змістових модулі та підсумкова модульна контрольна робота**. Завершується дисципліна – **заліком**.

Мета дисципліни – формування у студентів базових уявлень про аналіз і алгоритми моделювання політичних промов в діяльності службовця МЗС, спічрайтера, ПР-фахівця в державних і громадських організаціях.

Завдання дисципліни:

1) Навчити студентів застосовувати аналітичні схеми дослідження вербальних і невербальних комунікацій, які необхідні для розуміння політичних стратегій впливу різних суб'єктів міжнародних відносин.

2) Надати студентам необхідні знання у сфері технологій риторичного впливу на різних суб'єктів міжнародної політики.

3) Сформувати у студентів цілісні теоретичні уявлення про умови лінгвістичного маніпулювання поведінкою суб'єктів міжнародної політики.

4) Навчити студентів використовувати адекватні засоби вербального та невербального моделювання комунікації в дипломатичних заходах, ПР-практиках, брендінгу, рекламі та ін.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- про предметний зміст спічрайтингу в системи гуманітарних дисциплін та професійної діяльності аналітика;
- основні складники композиціонування усних промов;
- засадничі методи впливу у сфері вербальної комунікації;
- засадничі методи впливу в невербальній комунікації;
- основні технології маніпулювання в вербальних комунікаціях;
-
- теоретичні засади та засобів системних міждисциплінарних підходів в аналізі комунікативних систем;
- застосування комунікативного моделювання текстів у політичній сфері.

уміти:

- самостійно моделювати текстові масиви та вибудовувати текстові композиції;
- здійснювати дослідження психолінгвістичних засобів впливу у текстах зовнішньо-політичної спрямованості;

- формувати різні інформаційно-аналітичні, публіцистичні та наукові документів соціально-політичної спрямованості.

Зв'язок з іншими дисциплінами. Навчальна дисципліна «Риторика (спічрайтинг) в міжнародних відносинах» базується на циклі дисциплін професійної та практичної підготовки, зокрема: Моделювання та прогнозування в міжнародних відносинах», «Інформаційні війни в міжнародних відносинах», «Інформаційна геополітика», «Інформаційні ресурси державної ідентичності», «Зв'язки з громадськістю в держустановах».

Контроль знань і розподіл балів, які отримують студенти

Контроль знань здійснюється за модульно-рейтинговою системою, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки (20%)** включає: презентацію (20%), глибинність методології у репрезентованому дослідженні (20%), здійсненність та узгодженість пропозицій (20%), ступінь оригінальності (20%) та визначення методологічних проблем теми, ситуації (20%) та **оцінювання практичної підготовки (80%)** включає: якісну цілісність спостереження (25%), здатність оцінити проблему (25%), ідентифікація шляхів та методологія вирішення проблеми, яка виникла чи може виникнути (25%), окреслення шляхів вирішення специфічних (неординарних) проблем (25%). Курс складається з двох змістових модулів.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1 - 5, а у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6 - 11. Обов'язковим є виконання індивідуальних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

- *Оцінювання за формами контролю:*

		ЗМ1		ЗМ2	
		Min. – 17	Max. – 25	Min. – 17	Max. – 25
Доповідь на семінарі		„3” x 1 = 3	„5” x 1 = 5	„3” x 1 = 3	„5” x 1 = 5
Участь в дискусії		„4” x 2 = 8	„10” x 1 = 10	„4” x 2 = 8	„10” x 1 = 10
Виконання індивідуальних робіт	№ 1	„6” x 1 = 6	„10” x 1 = 10		
	№ 2			„6” x 1 = 6	„10” x 1 = 10
Підсумкова модульна контрольна робота				„5” x 1 = 5	„10” x 1 = 10

- Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 60 бальною шкалою. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж *критично-розрахунковий мінімум – 20 бали* для допуску до іспиту обов'язково проводиться контрольна робота підвищеної складності, що оцінюється у **60 балів, при цьому попередньо набрані бали анулюються**. Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – **39 балів**.
- У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі МКР здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 31 жовтня 2010 року.
- **При простому розрахунку отримаємо:**

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	ПМК / іспит	Підсумкова оцінка

<i>Мінімум</i>	<i>17</i>	<i>17</i>	<i>5/21</i>	<i>60</i>
Максимум	25	25	10/40	100

- **Шкала відповідності**

<i>За 100 – бальною шкалою</i>	<i>За національною шкалою</i>	
90 – 100	відмінно	5
85 – 89	добре	4
75 – 84		
65 – 74	задовільно	3
60 – 64		
1 – 59	незадовільно	2

-

-

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

- ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МОДЕЛЮВАННЯ І КОМПОЗИЦІОНУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ

- **ТЕМА 1. Спічрайтинг в системі наук про комунікацію і професійній діяльності дипломата, аналітика і PR-фахівця (24 год.).**
- Збір, аналіз і обробка інформації про політичні події в зарубіжних країнах засобами спічрайтингу. Спічрайтинг і риторика.
- Основні парадигми в розумінні предметності риторики. Категорії логосу, етосу, пафосу та екзису в усній та письмовій комунікації міжнародного рівня. Міждисциплінарні зв'язки спічрайтингу з теорією комунікації, політологією, іміджологією та публік релейшнз.
- **ТЕМА 2. Основні етапи моделювання усної промови в діяльності PR-фахівця, спічрайтера та службовця МЗС (24 год.).**
- Промова міжнародного рівня як політична подія та її аналіз. Вибір тексту. Стратегії побудови текстового матеріалу. Вибір стратегії кодування текстового матеріалу. Інтимізація текстового матеріалу до комунікативних потреб аудиторії. Технології НЛП в моделюванні політичних промов. Застосування технологій НЛП в спічрайтингу
 - **ТЕМА 3. Універсальна композиційна схема усної промови та її застосування в підготовці зустрічей на міжнародному рівні (23 год.).**
- Інтригування у вступі та його різновиди. Стратегії композиціонування вступної частини в залежності від психологічної налаштованості аудиторії. Способи викладення тез. Стратегії побудови аргументації. Стратегії побудови заключної частини. Орнаментация політичної промови та її засоби.

- ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОТЕХНОЛОГІЧНА ОБРОБКА ТЕКСТОВИХ МАСИВІВ ТА ПОВЕДІНКИ КОМУНІКАТОРА

ТЕМА 4. Риторичні технології психологічного впливу в монологічних промовах та масових комунікаціях міжнародного рівня(20 год).

Технології побудови психологічно однозначного образу дійсності. Технології побудови психологічно неоднозначного образу дійсності. Формування нових джерел активності. Вплив на процеси смислоутворення. Технології впливу на фактори-регулятори прояву активності. Технології впливу на фонові стани свідомості

ТЕМА 5. Маніпулювання як ненормативна технологія психологічного впливу у міжнародних масових комунікаціях.(20 год.).

Ознаки маніпулювання. Відмінності маніпулювання від інших різновидів інформаційно-психологічного впливу. Маніпулятивні технології, розраховані на свідомість. Маніпулятивні технології, розраховані на безсвідоме. Прийоми формально-логічної маніпуляції. Прийоми емоційної маніпуляції. Прийоми

волюнтативної маніпуляції. Маніпулятивні прийоми роботи із зміненими станами свідомості.

ТЕМА 6. Невербальні складові риторичного екзису: врахування невербально-комунікативного чинника в міжнародних комунікаціях (20 год.).

- Тіло як проекція комунікативних очікувань аудиторії. Врахування тілесного екзису в аналітиці міжнародних відносин. Тілесно-конституційні типології та мовно-комунікативні характеристики політика. Мова тіла (жести, міміка та пантоміміка в комунікації) в міжнародних комунікаціях: інформаційно-аналітичний аспект.

-

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Назва лекції	Кількість годин		
	Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Моделювання і композиціонування політичних текстів</i>			
Тема 1. Спічрайтинг в системі наук про комунікацію	6	6	12
Тема 2. Основні етапи моделювання усної промови в діяльності ПР-фахівця, спічрайтера, службовця МЗС	6	6	12
Тема 3. Універсальна композиційна схема усної промови та її застосування в підготовці зустрічей на міжнародному рівні	5	6	12
<i>Модульна контрольна робота 1</i>	1		
<i>Змістовий модуль 2. Психотехнологічна обробка текстових масивів та поведінки комунікатора</i>			
Тема 4. Риторичні технології психологічного впливу у масовій комунікації міжнародного рівня	6	4	12
Тема 5. Маніпулювання як ненормативна технологія психологічного впливу політичних лідерів міжнародного рівня у масовій комунікації.	4	6	14
Тема 6. Невербальні складові риторичного екзису: врахування невербально-комунікативного чинника у міжнародних комунікаціях.	4	4	14
<i>Модульна контрольна робота 2</i>	1		
<i>Підсумкова контрольна робота</i>	1		
ВСЬОГО:	34	34	76

Загальний обсяг **144 год.**, в тому числі:

Лекцій – **34 год.**

Семінари – **34 год**

Самостійна робота – **76 год.**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МОДЕЛЮВАННЯ І КОМПОЗИЦІОНУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ТЕКСТІВ

ТЕМА 1. Спічрайтинг в системі наук про комунікацію і професійній діяльності дипломата, аналітика і PR-фахівця (24 год.).

Лекція 1. Спічрайтинг в системі наук про комунікацію (2 год)

Збір, аналіз і обробка інформації про політичні події в зарубіжних країнах засобами спічрайтингу. Спічрайтинг і риторика.

Лекція 2. Регулятивні категорії спічрайтингової комунікації (2 год)

Основні парадигми в розумінні предметності риторики. Категорії логосу, етосу, пафосу та екзису в усній та письмовій комунікації міжнародного рівня.

Лекція 3. Спічрайтинг в системі наук про комунікацію і професійній діяльності дипломата, аналітика і PR-фахівця (2 год.)

Міждисциплінарні зв'язки спічрайтингу з теорією комунікації, політологією, іміджологією та паблік рілейшнз.

Семінар 1. Регуляторні категорії риторичної комунікації (6 год.).

План

1. Співвідношення раціонально-логічної та емоційної складової в політико-дипломатичних промовах.
2. Моделювання політичних текстів в міжнародній пропаганді: співвідношення логосу, етосу, пафосу і екзису.
3. Створення риторичних топіків в діяльності МЗС, Секретаріату Президента та ін. зовнішньо-політичних установ.

Контрольні запитання та завдання

1. Що таке логос і якими є його індикатори в промові?
2. Що таке етос і якими є його індикатори в промові?
3. Що таке пафос і якими є його індикатори в промові?
4. Що таке екзис і якими є його індикатори в промові?

Завдання для самостійної роботи (12 год.):

1. Ознайомтесь із наведеною політичною промовою С. Петлори перед киянами від 20 травня 1920 року, яка побудована як емпірико-міфологічний текст та зразками її перебудови у різних текстових стратегіях (апаратною, інтерпретативною, класичною, лінійно-компліятивною, блоково-компліятивною, профетичною та міфологічною). Після ознайомлення із зразками здійсніть аналогічну перебудову у тексті, що дається після зразків.
2. А) Виконайте перетворення обраного Вами політичного тексту в промову.
Б) Використайте хорому, інтерпретативну, емпіричну, лінійно- та блоково-компліятивну, профетичну, міфологічну стратегії кодування текстового масиву.

3. Здійснить інтимізацію тексту для опрацювання, перетвореного у промову, до комунікативних потреб аудиторії різної соціальної, гендерної, вікової, професійної та етнічної приналежності.

Рекомендована література

1. Ключев В.Н. Риторика.- М.: ИНФРА, 2004.- 256 с.
 2. Культура парламентской речи.- М.: ИНФРА, 1999.- 414 с.
 3. Львов М.Р. Риторика. М.: Леко, 1999.- 566 с.
 4. Михайличенко Н. А. Основы риторики.- М.: Изд-во МГУ, 2000.-398 с.
- Михальская А.К. Основы риторики. Мысль и слово.- М. : ИНФРА, 1996.- 414

ТЕМА 2. Основні етапи моделювання усної промови в діяльності ПР-фахівця, спічрайтера та службовця МЗС (24 год.).

Лекція 4. Переведення тексту в промову: основи текстового моделювання (2 год)

Промова міжнародного рівня як політична подія та її аналіз. Вибір тексту. Стратегії побудови текстового матеріалу.

Лекція 5. Аналіз політичних промов з урахуванням стратегії побудови текстового матеріалу (2 год.)

Вибір стратегії кодування текстового матеріалу. Інтимізація текстового матеріалу до комунікативних потреб аудиторії.

Лекція 6. Робота із різними цільовими аудиторіями із використанням НЛП (2 год)

Технології НЛП в моделюванні політичних промов. Застосування технологій НЛП в спічрайтіngu

Семінар 2. Моделювання усної промови (6 год.).

План

1. Текстова конверсія і побудова комунікативних моделей в різних стратегіях кодування текстового масиву.
2. Інтимізація міжнародних політичних промов з урахуванням соціокультурної специфіки цільової аудиторії.
3. Проблема співвідношення іміджевого позиціонування політичного лідера та моделювання вербальної комунікації в політичних промовах.
4. НЛП як технологія моделювання промов
5. НЛП-техніки в моделюванні промов.
6. НЛП-транс та гіпноз в промовах

Контрольні запитання та завдання

1. Що таке інвенція і з яких етапів вона складається?
2. Які типи тексту Вам відомі?
3. Що таке інтимізація тексту і яким чином вона може відбуватись?
4. Дайте визначення НЛП і назвіть основні розряди НЛП-технік.
5. Опишіть основні напрямки застосування НЛП в моделюванні усних промов.

Завдання для самостійної роботи (4 год.):

1. Здійсніть перекодування промови Ф. Кастро в класичний текст і покажіть, як зміна стратегії кодування відбивається на сприйнятті тексту.
2. Здійсніть аналіз стратегії кодування текстового масиву у фултонській промові У. Черчіля.
3. Запропонуйте текстову модель для дипломатичної зустрічі, що пов'язана із врегулюванням міжнародного конфлікту.

Рекомендована література

1. Деркс Л. Холландер Я. Принципы НЛП.- М. Альта, 2001.
2. Ключев В.Н. Риторика.- М.: Инфра, 2004.
3. Романенко Ю.В. Спічрайтінг (основи риторики). Навчальний посібник для практичних занять для студентів відділення «Міжнародна інформація».- К. ІМВ, 2003.

ТЕМА 3. Універсальна композиційна схема усної промови та її застосування в підготовці зустрічей на міжнародному рівні (23 год.).

Лекція 7. Вступна частина політичної промови та стратегії її побудови (2 год).

Інтригування у вступі та його різновиди. Стратегії композиціонування вступної частини в залежності від психологічної налаштованості аудиторії.

Лекція 8. Основна частина політичної промови та вибір форми аргументації (2 год.).

Способи викладення тез. Стратегії побудови аргументації.

Лекція 9. Заклучна частина політичної промови та стратегії її побудови (1 год).

Стратегії побудови заклучної частини. Орнаментація політичної промови та її засоби.

Семинар 3. Композиціонування усних промов (6 год.)

План

1. Вибір аргументації політичних промов у різних етнонаціональних середовищах.
2. Інтриголінгвістика та необхідність її застосування у міжнародних комунікаціях.
3. Композиціонування вступу
4. Композиціонування основної частини промови
5. Композиціонування заключної частини промови.
6. Маніпулятивна і неманіпулятивна орнаментация політичної промови: проблема співвідношення.

Контрольні запитання та завдання

1. Що таке інтригування і яким чином його можна здійснювати?
2. Яким чином застосовується рекламна стратегія побудови вступу?
3. Яким чином застосовується вербувальна стратегія побудови вступу?
4. Яким чином застосовується конвенційна стратегія побудови вступу?
5. Вкажіть відмінності між дедуктивною, індуктивною, аналогічною, концентричною та лінійно-генетичною формами викладення тексту в основній частині.
6. Охарактеризуйте основні типи заключної частини промови.
7. Охарактеризуйте орнаментацию політичної промови та її засоби.

Завдання для самостійної роботи (12 год.):

1. Охарактеризуйте механізми впливу риторичних технологій “самоздійснюване пророцтво” та “персоностворююча номінація”.
2. Яким чином композиційна схема використовується у політичній риторичній? Змодельуйте фрагмент промови-звернення Президента України до народу за будь якою темою, де б використовувалися різні стратегії і тактики композиціонування.
3. Ознайомтесь із фрагментом промови Д. Буша з приводу конфлікту у перській затоці від 15.10.90., опублікованої в U.S. News & World Report 6/05/91, і скажіть, які стратегії та тактики композиціонування тексту було використано в ній.
4. Двоє ораторів виступали перед аудиторіями різного ступеня інформованості. В першому випадку вони використовували односторонню аргументацію, в другому- двосторонню, при цьому перша аудиторія була добре проінформована, друга- погано проінформована. Спрогнозуйте можливі ефекти впливу на аудиторію у чотирьох випадках: однобічна аргументація- добре проінформована аудиторія; однобічна аргументація- погано проінформована аудиторія; двостороння аргументація- добре проінформована аудиторія; двостороння аргументація- погано проінформована аудиторія.

Рекомендована література

1. Ключев В.Н. Риторика.- М.: ИНФРА, 2004.- 256 с.
2. Культура парламентской речи.- М.: ИНФРА, 1999.- 414 с.

3. Львов М.Р. Риторика. М.: Леко, 1999.- 566 с.
4. Михайличенко Н. А. Основы риторики.- М.: Изд-во МГУ, 2000.-398 с.
5. Михальская А.К. Основы риторики. Мысль и слово.- М. : ИНФРА, 1996.- 414

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПСИХОТЕХНОЛОГІЧНА ОБРОБКА ТЕКСТОВИХ МАСИВІВ ТА ПОВЕДІНКИ КОМУНІКАТОРА

ТЕМА 4. Риторичні технології психологічного впливу в монологічних промовах та масових комунікаціях міжнародного рівня (20 год).

Лекція 10. Технології впливу на суб'єктивні моделі дійсності (2 год).

Технології побудови психологічно однозначного образу дійсності. Технології побудови психологічно неоднозначного образу дійсності.

Лекція 11. Технології впливу на мотивацію (2 год.).

Формування нових джерел активності. Вплив на процеси смислоутворення.

Лекція 12. Технології впливу на фактори-регулятори прояву активності і на фонові стани свідомості (2 год.).

Технології впливу на фактори-регулятори прояву активності. Технології впливу на фонові стани свідомості

Контрольні запитання та завдання

1. Які складові системної моделі психіки слід враховувати при побудові промов?
2. Яким чином здійснюється вплив на рівні суб'єктивних моделей дійсності?
3. Що таке джерела активності (мотивація) і як комунікатор (оратор) може впливати на неї?
4. Що таке фонові стани свідомості і яким чином здійснюється психологічний вплив на них?

Завдання для самостійної роботи (12 год.)

1. Президент американського лінгвістичного товариства Д. Болінджер якось заявив, що "Америка- це перше суспільство, яке добилося справжнього табу на все неприємне". Яку риторико-психологічну технологію впливу він мав на увазі?
2. Ознайомтесь із геттизберзькою промовою Авраама Лінкольна і визначте риторико-психологічні стратегії впливу, застосовані в ній.
3. Проаналізуйте фрагмент з промови Л. Костенко "Гуманітарна аура нації або дефект головного дзеркала" і охарактеризуйте застосовані в ній технології риторичного впливу на мотивацію.

Семінар 4. Технології впливу в спічрайтіngu (4 год.).

План

1. Аналіз зовнішньо-політичних промов і експертиза «чорних» технологій психологічного впливу.
2. Виявлення риторичних технологій психологічного впливу в промовах міжнародних політичних лідерів.
3. Спічрайтінговий ресурс у врегулюванні конфліктних ситуацій у міжнародних відносинах.

Рекомендована література

1. Ключев В.Н. Риторика.- М.: ИНФРА, 2004.- 256 с.
2. Кабаченко Т.С. Методы психологического воздействия. М., 2003
3. Романенко Ю.В. Сучасні психотехнології. К., 2008.
4. Шейнов В.П. Психологическое влияние. М., 2007

ТЕМА 5. Маніпулювання як ненормативна технологія психологічного впливу у міжнародних масових комунікаціях.(20 год.).

Лекція 13. Поняття маніпулювання в риториці (2 год).

Ознаки маніпулювання. Відмінності маніпулювання від інших різновидів інформаційно-психологічного впливу.

Лекція 14. Типологізація маніпулятивних технологій (2 год.).

Маніпулятивні технології, розраховані на свідомість. Маніпулятивні технології, розраховані на безсвідоме. Прийоми формально-логічної маніпуляції. Прийоми емоційної маніпуляції. Прийоми волюнтаривної маніпуляції. Маніпулятивні прийоми роботи із зміненими станами свідомості.

Семінар 5. Маніпулювання як ненормативна технологія психологічного впливу у міжнародних масових комунікаціях (6 год.)

План

1. Міжнародно-правові обмеження маніпуляцій в комунікативних практиках.
2. Маркери маніпулювання в текстах промов.
3. Індоктринація як маніпулятивна технологія впливу.
4. Спін-доктор в риторичному маніпулюванні
5. Перформативні технології в риторичному маніпулюванні
6. Специфіка застосування маніпуляцій різними суб'єктами міжнародних відносин у різних ЗМІ.

7. Аналітична експертиза маніпулятивних прийомів в текстах міжнародних комунікацій.

Контрольні запитання та завдання

1. Вкажіть ознаки маніпулювання в усних та письмових текстах.
2. В чому полягають відмінності маніпулювання від інших різновидів інформаційно-психологічного впливу?
3. Чим відрізняються маніпулятивні технології, розраховані на свідомість, від маніпулятивних технологій, розрахованих на безсвідоме?
4. Охарактеризуйте базові прийоми формально-логічної, емоційної волюнтативної маніпуляції та прийоми роботи із зміненими станами свідомості.

Завдання для самостійної роботи (14 год.):

1. Перед президентськими виборами у 1998 році в Україні по телебаченню демонструвався рекламний ролик, в якому жінка похилого віку дякувала Л.Кучмі за те, що українських юнаків не відправляють на війну в гарячі точки світу. На даному прикладі продемонструйте технологічні прийоми роботи спін-доктора, задіяні в сюжеті.
2. Проаналізуйте напрямки роботи спін-доктора у телесюжеті від 22.06.92., де оператор, обминувши натовп біля будівлі Верховної Ради РФ, спрямував телекамеру на емоційно збуджену жінку, що виявляла ознаки паніки, та на психічно хворого чоловіка, який перебував поза натовпом захисників “білого дому”.
3. У лютому 2000 р. журналіст “Известий” О. Блоцький зняв відеосюжет роботи поховальної команди в Чечні, де в деталях демонструвалося також паталогоанатомічне приміщення та хірургічні маніпуляції лікарів. Спрогнозуйте ефект маніпулятивного впливу, на який розраховував журналіст, і дайте власну оцінку застосування подібних прийомів в контексті технології спін-доктора.

Рекомендована література

1. Доценко Е.Л. Манипуляция: феномен, механизмы, защита.- М.: Черо, 2003.
2. Кара-Мурза С. Манипуляция сознанием.- К. Оріяни, 2004.
3. Почепцов Г.Г. Коммуникативные технологии XX века.- М.Рефл Бук, Киев, Ваклер, 2006.- 334с.
4. Романенко Ю.В., Скідін Л.О. Механізми символічної інтеракції в комунікаціях, політиці, мистецтві: візуально-аналітичний та соціосимволічний аспекти.- К., 2011.

ТЕМА 6. Невербальні складові риторичного екзису: врахування невербально-комунікативного чинника в міжнародних комунікаціях (20 год.).

Лекція 16. Тілесно-візуальний чинник в аналізі комунікації 2 год.)

Тіло як проекція комунікативних очікувань аудиторії. Врахування тілесного екзису в аналітиці міжнародних відносин.

Лекція 17. Аналіз візуальних особливостей оратора (2 год.).

Тілесно-конституційні типології та мовно-комунікативні характеристики політика. Мова тіла (жести, міміка та пантоміміка в комунікації) в міжнародних комунікаціях: інформаційно-аналітичний аспект.

Семінар 6. Екзис в спічрайтіngu (4 год.).

План

1. Проблема комплементарності вербальної і невербальної складової в зовнішньо-політичних комунікаціях.
2. Застосування візуальної аналітики та НЛП в риторичі
3. Морфотипологічні ознаки політичного лідера і риторичний стиль: проблема співвідношення.
4. Аналіз жестики у політичних відеосюжетах як інструмент отримання «прихованої» інформації
5. Аналіз міміки та пантоміміки у політичних відеосюжетах як інструмент отримання «прихованої» інформації.

Завдання для самостійної роботи (14 год.):

1. Проінтерпретуйте невербальні сигнали політика, який виступає перед аудиторією, тримаючи руки за спиною і, час від часу, перехресуючи їх у ліктях. При цьому він переконує аудиторію в тому, що він має абсолютно щирі і доброзичливі наміри, супроводжуючи це жестом лускання долонню по потилиці і потиранням долонь. Більшість людей в аудиторії в цей же час демонструють жест “замкнена долонь із вказівним пальцем біля виску”.
2. Під час прес-конференції у міністерстві закордонних справ особа, що мала вести її, демонструвала такі жестові сигнали: долоні рук були перехреснені у вигляді піднятої вгору піраміди; ведучий час від часу намагався пальцями лівої руки вертіти обручку, смикаючи комір сорочки так, ніби намагався його розстебнути. Останню частину прес-конференції він не відривав рук від мікрофону, що стояв перед ним, смикаючи час від часу ремінець годинника. Дайте інтерпретацію невербальних сигналів ведучого.
3. PR-мен, який мав готувати кандидата в депутати виступати перед виборцями-ветеранами, запропонував йому одягнути костюм чорного кольору, темно-синю сорочку та переливчасту смугасту краватку, чорні

шкіряні черевики. Сам кандидат у депутати-астенічної статури, із короткою “під їжачка” зачіскою, зріст-164см.

Спрогнозуйте можливі комунікативні очікування аудиторії. Чи є вдалим подібний одяг з урахуванням психологічних особливостей аудиторії і який би варіант, на вашу думку, був би кращим? Відповідь обґрунтуйте.

4. Політик виступає перед аудиторією, використовуючи ”ленінський жест”(великі пальці рук за лацканами кителю). Майже після кожної фрази він потирає око вказівним пальцем правої руки, намагаючись сховати ліву руку в кишеню і дивлячись на аудиторію поверх окулярів. Чоловіча частина аудиторії реагує на його жести потиранням мочки вуха та машинальним малюванням у записниках. Жіноча частина сидить на краю стільців, демонструючи жест “лікоть лівої руки –на коліні, права рука-на поясі”. Проінтерпретуйте невербальні сигнали і зробіть висновки щодо характеру комунікативної взаємодії.

5. Під час проведення переговорів представник іноземної держави вертів у руці кількову ручку, торкаючись нею папки, що лежала перед ним на столі, поперемінно намагаючись то виставити праву ногу з-під столу, то знову ховаючи її під стіл. Ліва рука знаходилась на краю столу, стискаючи час від часу чотирма пальцями нижню частину кришки. Представник України демонстрував дзеркальні жести, тримаючи наприкінці зустрічі долоні у вигляді опущеної піраміди. Дайте власну інтерпретацію невербальних сигналів, врахувавши при цьому, що візит стосувався експорту-імпорту стратегічної сировини.

Рекомендована література

1. Клюев В.Н. Риторика.- М.: ИНФРА, 2004.- 256 с.
2. Львов М.Р. Риторика. М.: Леко, 1999.- 566 с.
3. Романенко Ю.В., Скідін Л.О. Механізми символічної інтеракції в комунікаціях, політиці, мистецтві: візуально-аналітичний та соціосимволічний аспекти.- К., 2011.
4. Щекин Г.В. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению.-К. МАУП, 2001.-788с.

ЗАВДАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ № 1.

1. Спічрайтинг і риторика в аналітиці міжнародних відносин та моделюванні впливу у міжнародних комунікаціях. Основні парадигми в розумінні предметності риторики.
2. Категорії логосу, етосу, пафосу та екзису в усних та письмових міжнародних комунікаціях.
3. Міждисциплінарні зв'язки спічрайтингу з теорією комунікації, політологією, логікою, психологією мови(психолінгвістикою), іміджологією та публік релейшнз.
4. Вибір тексту. Стратегії побудови текстового матеріалу в зовнішньо-політичній діяльності.
5. Вибір стратегії кодування текстового матеріалу для політичної промови.
6. Інтимізація текстового матеріалу політичної промови до комунікативних потреб аудиторії.
7. Вступна частина політичної промови та стратегії її побудови. Інтригування у вступі та його різновиди.
8. Основна частина політичної промови та вибір форми аргументації.
9. Заключна частина політичної промови та стратегії її побудови.
10. Орнаментация промови та її засоби.

ЗАВДАННЯ МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ № 2

1. Технології впливу на суб'єктивні моделі дійсності.
2. Технології впливу на мотивацію.
3. Технології впливу на фактори-регулятори прояву активності.
4. Технології впливу на фонові стани.
5. Поняття маніпулювання в політичній риторичі.
6. Типологізація маніпулятивних технологій.
7. Маніпулятивні прийоми, що використовуються у аргументації, дискусії та масових комунікаціях.
8. Тіло як проекція комунікативних очікувань аудиторії та джерело аналітичних даних.
9. Тілесно-конституційні типології та комунікативні характеристики особи як джерело аналітичних даних в міжнародних політичних комунікаціях.
10. Мова тіла політиків (жести, міміка та пантоміміка) в міжнародних комунікаціях .

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Основна література

1. Ключев В.Н. Риторика.- М.: ИНФРА, 2004.- 256 с.
2. Культура парламентской речи.- М.: ИНФРА, 1999.- 414 с.
3. Львов М.Р. Риторика. М.: Леко, 1999.- 566 с.
4. Михайличенко Н. А. Основы риторики.- М.: Изд-во МГУ, 2000.-398 с.
5. Михальская А.К. Основы риторики. Мысль и слово.- М. : ИНФРА, 1996.- 414 с.

2. Додаткова література

1. Дюбуа Ж., Эделин Ф., Клинкаберг Ж.-М. и др. Общая риторика. - М.: Политиздат, 1986.- 322 с.
2. Иванова С.Ф. Искусство диалога, или Беседы о риторике. - Пермь, „Дело” 1992.- 164 с.
3. Иванова С.Ф. Специфика публичной речи. - М.: Политиздат, 1978.-т 212 с.
4. Иванушкина П.Ф. Риторика. Логические, психологические и языковые основы речевой деятельности. - Ставрополь, Изд-во Ставропольского гос. Ун-та, 1993.-498 с.
5. Кара-Мурза С. Манипуляция сознанием.- К. Оріяни, 2004.
6. Козаржевский А.И. Мастерство устной речи. - М.: Наука, 1984.-162 с.
7. Кохтев Н.Н. Ораторская речь: Стиль и композиция. - М.: Изд-во МГУ, 1992.- 412 с.
8. Кохтев Н.Н. Основы ораторской речи. - М.: Изд-во МГУ, 1992.- 542 с.
9. Кохтев Н.Н. Риторика. - М.: ИНФРА, 1994.-233 с.
10. Почепцов Г.Г. Коммуникативные технологии XX века.- М.Рефл Бук, Киев, Ваклер, 2006.- 334с.
11. Романенко Ю.В. Спичрайтинг (основы риторики). Навчальний посібник для праткичних занять для студентів відділення «Міжнародна інформація».- К. ІМВ, 2003.
12. Романенко Ю.В., Скідін Л.О. Механізми символічної інтеракції в комунікаціях, політиці, мистецтві: візуально-аналітичний та соціосимволічний аспекти.- К., 2011.
13. Щекин Г.В. Визуальная психодиагностика: познание людей по их внешности и поведению.-К. МАУП, 2001.-788с.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Спічрайтинг і риторика в аналітиці міжнародних відносин та моделюванні впливу у міжнародних комунікаціях. Основні парадигми в розумінні предметності риторики.
2. Категорії логосу, етосу, пафосу та екзису в усних та письмових міжнародних комунікаціях.
3. Міждисциплінарні зв'язки спічрайтингу з теорією комунікації, політологією, логікою, психологією мови(психолінгвістикою), іміджологією та публік релейшнз.
4. Вибір тексту. Стратегії побудови текстового матеріалу в зовнішньо-політичній діяльності.
5. Вибір стратегії кодування текстового матеріалу для політичної промови.
6. Інтимізація текстового матеріалу політичної промови до комунікативних потреб аудиторії.
7. Вступна частина політичної промови та стратегії її побудови. Інтригування у вступі та його різновиди.
8. Основна частина політичної промови та вибір форми аргументації.
9. Заключна частина політичної промови та стратегії її побудови.
10. Орнаментация промови та її засоби.
11. Технології впливу на суб'єктивні моделі дійсності.
12. Технології впливу на мотивацію.
13. Технології впливу на фактори-регулятори прояву активності.
14. Технології впливу на фонові стани.
15. Поняття маніпулювання в політичній риторичі.
16. Типологізація маніпулятивних технологій.
17. Маніпулятивні прийоми, що використовуються у аргументації, дискусії та масових комунікаціях.
18. Тіло як проекція комунікативних очікувань аудиторії, джерело аналітичних даних і
19. Тілесно-конституційні типології та комунікативні характеристики особи як джерело аналітичних даних в міжнародних політичних комунікаціях.
20. Мова тіла політиків (жести, міміка та пантоміміка) в міжнародних комунікаціях .